

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH PROPISA

1. *Zakon o javnom informisanju*

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju obrađena je kroz odeljak o slobodi izražavanja.

2. *Zakon o radiodifuziji*

2.1. Republička radiodifuzna agencija donela je Opšte obavezujuće uputstvo emiterima radi omogućavanja nesmetanog informisanja gledalaca sa oštećenim sluhom u toku predizborne kampanje u 2012. godini. Opšte obavezujuće uputstvo objavljeno je u Službenom glasniku Republike Srbije br. 31/2012 od 12.04.2012. godine. Uputstvo obavezuje radiodifuzne ustanove Srbije i Vojvodine, kao i emitere lokalne ili regionalne zajednice i emitere civilnog sektora koji emituju predizborni program, da takav predizborni program u celosti, izuzev sadržaja predizbornih oglasnih poruka, učine dostupnim gledaocima sa oštećenim sluhom, posredstvom korišćenja titlova ili srpskog znakovnog jezika. U odnosu na komercijalne emitere, Opšte obavezujuće uputstvo propisuje da bi oni koji svoj program emituju na području cele Republike Srbije, trebalo da sadržaj svog predizbornog programa, izuzev sadržaja predizbornih oglasnih poruka i predizbornih plaćenih termina, učine dostupnim gledaocima sa oštećenim sluhom, posredstvom korišćenja titlova ili srpskog znakovnog jezika. Međutim, ukoliko ne poseduju finansijske ili tehničke uslove za to, dužni su da u toku dana, sadržaj najmanje jedne informativne emisije koja se u celosti ili u delu bavi predizbornom kampanjom u 2012. godini, učine dostupnim gledaocima sa oštećenim sluhom, posredstvom korišćenja titlova ili srpskog znakovnog jezika.

Republička radiodifuzna agencija nadležna je da donosi opšta obavezujuća uputstva radi bližeg uređivanja određenih pitanja koja se odnose na sadržaj programa, nezavisno od postojeće prakse emitera. Opšta obavezujuća uputstva mogu da se odnose na pojedino pitanje koje se tiče sadržaja programa, na veći broj srodnih pitanja, a mogu da se odnose i na sva pitanja koja se tiču sadržaja programa (Kodeks ponašanja emitera). Odredbom člana 78. tačka 2) Zakona o radiodifuziji, propisano je da su u cilju ostvarivanja opšteg interesa u oblasti javnog radiodifuznog servisa, utvrđenog zakonom, nosioci javnog radiodifuznog servisa dužni da, između ostalog, proizvode i emituju programe namenjene svim segmentima društva, bez diskriminacije, vodeći pri tom računa naročito o specifičnim društvenim grupama, kao što su

deca i omladina, manjinske i etničke grupe, hendikepirani, socijalno i zdravstveno ugroženi, gluvonemi (sa obavezom paralelnog emitovanja ispisanog teksta opisa zvučnog segmenta radnje i dijaloga) i dr. Stanice lokalnih i regionalnih zajednica, u skladu sa odredbom člana 96. stav 9. Zakona o radiodifuziji, dužne su da se pridržavaju odredbi tog zakona koje se odnose na posebne obaveze javnog radiodifuznog servisa pri proizvodnji i emitovanju programa, sve dok imaju status javnog preduzeća. Na emitere civilnog sektora, u skladu sa odredbom člana 95. stav 6. Zakona o radiodifuziji, takođe se primenjuju odredbe zakona koje se odnose na javni radiodifuzni servis u pogledu posebnih obaveza pri proizvodnji programa. Obaveza nametnuta nacionalnim komercijalnim emiterima, mogla bi se izvesti iz opštih programskih standarda utvrđenih članom 68. Zakona o radiodifuziji, koji, između ostalog, podrazumevaju i obavezu svih emitera da obezbede slobodno, potpuno i blagovremeno informisanje građana, što nužno podrazumeva i građane sa oštećenim sluhom. Ovo opšteobavezujuće uputstvo predstavlja značajan pomak u smislu zaštite prava na slobodu izražavanja građana sa oštećenim sluhom, budući da to pravo obuhvata i pravo da se primaju informacije. Čini se, međutim, da nije dobro ovim pitanjima pristupati *ad hoc* i selektivno, samo u odnosu na informacije koje se tiču predizborne kampanje, te da bi pitanje činjenja televizijskih programa dostupnim gledaocima sa oštećenim sluhom, trebalo, posebno u kontekstu predstojeće digitalizacije, rešavati na širem nivou, a ne samo u kontekstu konkretnog pojedinačnog događaja, pa makar to bili i izbori.

3. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Rodoljub Šabić, upozorio je početkom aprila, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije (MUP) da, javno objavljujući, bez zakonskog ovlašćenja ili datog pristanka, fotografije i video zapise lica lišenih slobode, kao i tekstualne podatke koji određuju identitet tih lica, vrši nedozvoljenu obradu podataka o ličnosti. U saopštenju objavljenom tim povodom, navodi se da MUP na svojoj zvaničnoj veb prezentaciji objavljuje video zapise lišavanja slobode snimljene od strane službenih lica MUP-a, praćene tekstualnim podacima o ličnosti lica lišenih slobode, da se od strane istih službenih lica, fotografije i video zapisi i podaci postavljaju i na fajl servere Internet servisa – Youtube i objavljuju na profilu MUP-a u okviru društvene mreže Fejsbuk. Na ovaj način, video zapisi i podaci o identitetu ovih lica čine se dostupnim za neodređeni broj lica, po različitim kriterijumima pretrage. Poverenik navodi da je ovakva obrada nedozvoljena, „ne samo zato što ne postoji pravni osnov, nego i zato što je broj i vrsta ličnih podataka koji se obrađuju u očiglednoj nesrazmeri sa svrhom obrade podataka“, i smatra da „opravdana potreba da javnost bude informisana o aktivnostima na suzbijanju kriminala, kao i potreba da se neke od tih aktivnosti posebno promovišu, može biti potpuno zadovoljena i objavljivanjem snimaka na

kojima će lica osoba lišenih slobode biti učinjena neprepoznatljivim i uz eventualno objavljivanje inicijala imena i prezimena, a bez ikakvih drugih podataka o ličnosti“.

Obraćanje Poverenika Ministarstvu unutrašnjih poslova, kao i tim povodom objavljeno saopštenje, od značaja su za medije, prevashodno iz razloga brojnih sudskih postupaka koji se, povodom objavljivanja ovakvih snimaka MUP-a u medijima, vode protiv medija, kao prenosilaca informacija MUP-a. Naime, i pored izričite odredbe Zakona o javnom informisanju, koji u svom članu 82. predviđa da novinar, odgovorni urednik i pravno lice koje je osnivač javnog glasila, ne odgovaraju za štetu ako je informacija verno prenet iz dokumenta nadležnog državnog organa, u praksi je često dolazilo do osuđujućih presuda protiv novinara i medija upravo povodom objavljivanja policijskih saopštenja, kojima je, po mišljenju sudova, bila povređena privatnost ili prezumpcija nevinosti. Sudovi su od medija često tražili da proveravaju navode policije, kao i da štite privatnost lica čiju privatnost je već narušila policija. U tom smislu je svako ukazivanje na propuste u radu policije nužno dobro za medije, jer se napokon upire prstom na one koji propuste inicijalno prave, a ne na medije kao prenosiocce informacija, koje, već po samom svom izvoru i tematici kojom se bave, nužno predstavljaju informacije o stvarima od javnog interesa.